

ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΑΡΧΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ - ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

Ι. ΑΠΟΚΟΡΩΝΙΩΤΗΣ

Αριθμός Τηλεφώνου 8

ΟΜΙΛΕΙ Ο Κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ

Συνεπεία τηλεγραφήματος το όποιον ο κ. Ν. Κυριακίδης, επίτιμος Πρόεδρος της Κοινής των Αλυτρώτων Επιτροπείας και εκ των ένδοξοιωθεστέρων Ελλήνων πατριωτών, απήθυνε προς τον Βενιζέλον εν Ασχάνη, διαμαρτυρούμενος διά την ανταλλαγή των πληθυσμών, ο Βενιζέλος του διεβίβασε την κατωτέρω επιστολήν:

Φίλε κ. Κυριακίδη,

Απαντώ εις το χθεσινόν προς με τηλεγράφημά σας.

Τό να διαμαρτυρησθε κατά της ήρνησεως της Τουρκίας όπως επιτρέψη την επάνοδον των προσφύγων είναι απολύτως φυσικόν. Η διαμαρτυρία σας επί του σημείου τούτου εύρισκει πλήρη απήχρησιν εις τας καρδίας παντός πολιτισμένου ανθρώπου είτε εν Ευρώπη είτε εν Αμερική. Εστί ένώπιον της Συνδιάσκεψιως, οι αντιπρόσωποι ήθως της Μεγάλης Βρετανίας, της Γαλλίας και της Αμερικτικής Διαμαρτυρηθυσαν έντονώτατα κατά της Τουρκικής απόφασεως.

Ατυχώς, αι διαμαρτυρία αιχται δέν έκαμψαν τους τους Τούρκους, αι δέ Δυνάμεις είναι ανίκανοι να επιβληθούσ επί του σημείου τούτου εις τους Τούρκους, άφοδ έν ουδεμιή περιπτώσει είναι διατεθειμένσ να επιναλασθούσ τας έχθροπραξίας.

Τό να διαμαρτυρησθε όμως κατά της υποχρεωτικής διαχωρήσεως των εν Ελλάδι Τούρκων και κατά της έξασφαλισθεσείσεσ αποζημιώσεσεσ των προσφύγων διά τας εγκαταλειφθεσείσεσ εν Τουρκία ακινήτους περιουσίας των μου φαίνεται ακαταόητον. Διότι τοίτο άκριβώς επιδιώκει ή λεγομένη ανταλλαγή των πληθυσμών. Η Τουρκία απηλλάχθη ήδη της παρουσίας των Ελλήνων επί του έδαφουσ της. Ητο δέ άποφασισθεμένη να συνεχίση την άπειλασιν και των υπολοίπων και να εκδιώξη και το Παιμαρχείον. Και ουδέεις ήτο διατεθειμένσ να μάς βοηθήσθ, φθάνων έν ανάγκη μέχρι ρήξεσεσ προς την Τουρκίαν, διά να επιβάλωμεν τα, ανιλήψασ, μας ώς προς τα ζητήματα ταύτα

Απειθόχομεν λοιπόν διά της συμφωνίας:

1) Την παραμονήν των Ελλήνων εν Κωνσταντινουπόλεως.

2) Την παραμονήν του Πατριαρχείου.

3) Την άναστολήν της εκδιώξεσεσ των υπολοίπων εν Μικρασία Ελλήνων μέχρι της σ.γ.μ.σ καθ' ήν θ' ήρ χισή ή άναχώρησεσ των εν Ελλάδι Τούρκων.

4) Την άναχώρησιν, συναινούσεσ της Τουρκίας, του έν Ελλάδι Τουρκικού πληθυσμού, μέχρι Νίστου προς Ανατολάσ, ήτοι 330, 000 περίπου προσώπων, ώς αι κατοικίας θα μάς επιτρέψουσ να συγείσωμεν άνυρωπίνως ήμισυ περίπου εκατομμύριον προσφύγων.

5) Την άκύρωσιν όλων των δημοτικων ή περιοριστικων της κυριότητεσ μέτρων, όσα από του 1912 και έντεθθεν έφηρμόσθησαν έν Τουρκία κατά των Ελλήνων ή έν Ελλάδι κατά των Ιούρκων, και την ύπό Επιτροπών, προεδρευομένων ύπό αντιπροσώπων της Κοινωσίας των Εθνών, έκτίμησαν των περιουσιών όσασ οι Έλληνες εγκατέλειψαν έν Τουρκία. Η αξία των περιουσιών των έν Ελλάδι Τούρκων, όσοι θ' απέλθουσ, θα συμψηφισθί με την αξίαν των περιουσιών των έν Τουρκία Ελλήνων και ή διαφερα θα κληρωθί ύπό του Κράτουσ, όπερ θα εύρε-

θί ύπε λείησ. Έλήφθη δέ πρόνοια έξασφαλισθεσ της πληρωμής ταύτης διά της παρεμβάσεσεσ της Κοινωσίας των Εθνών, ήτις θ' δικαιούται να όρίση τους πόρους του ύποχρέου Κράτουσ, οίτινες θα χρησιμεύουσ διά την πληρωμήν ταύτην.

6) Τό δικαίωμα των Ελλήνων πολιτών, όσοι ήσαν εγκατεστημένοι έν Τουρκία, να επιτρέψουσ τας έστίας των και τό δικαίωμα των λοιπών να εγκαθίστανται έν Τουρκία, ύφ' ουσ όρους και οι ύπήκοοι των λοιπών Δυνάμεων.

7) Την άναγνώρισιν της Έλληνικήσ πληκοότητεσ εις όλους τους έν Ελλάδα προσφύγασ, όσοι περιλαμβάνονται εις την ύποχρεωτικήν μετανάστειν. Έννοείται όμως ότι έτέθη ό περιορισμόσ ότι οι νέοι ούτοι Έλληνες πολίται δέν δύνανται να έπωφεληθούσ της προηγουμένησ διατάξεσεσ, ήτις επιτρέπε εις τους πολίταισ Έλληνας την εγκατάστασιν έν Τουρκία, ειμή κατόπιν ειδικής άδειασ της Τουρκικής Κυβερνήσεσεσ.

Νομίζετε ύπό τοιούτους όρους ότι έπρεπε να εγκαταλειψασμεν την ύπογραφήν της συμφωνίας ταύτης, ύπογραφήν εις ήν προβαίνομεν με ρητήν διαμαρτυρίαν, διε υποκόπτομεν εις άνωτέραν βίαν;

Τι έχομεν να ύφεληθώμεν άρνούμενοι την ύπογραφήν ατήν; ήθως να δισκολύνωμεν την εγκατάστασιν 1 259. 000 προσφύγων, εάν αι 350.000 Μου σουλμάνων δέν απέλθουσ έν Ελλάδοσ; Πώς να έξασφαλισώμεν εις τας μυριάδεσ τούτασ των προσφύγων την αποζημιώσιν των εγκαταλειφθεσείσεσ περιουσιών των, ήτις θα διακολύνη αυτούσ εις επανάληψιν νέου βιοποριστικού επαγγέλματεσ; Πώς να προλάβωμεν την έξοσιν των έν Κωνσταντινουπόλεσ Ελλήνων;

Αυτό που ζητείτε, μου τό εξήτησε και ό σερ Άδάμ Βλόκ, μέλος της Βρετανικής Αποστολήσ. Μου είπεν!

« Αφήσατε τους Ιούρκους μόνοι να ύποστούν τό αίσχος της άπανθρώπου ήταύτης πολιτικής, και μη μετασχετε αυτοσ άπομακρύνοντεσ και σείε τους έν Ελλάδα Τούρκους».

Αλήνησα ότι τό αίσχος δέν βαρύνει ήμάσ, οίτινες ύποχρύπτομεν εις την σκληράν ανάγκην—εις ήν και Θεοί πέθονται—του να δισκολύνωμεν την εγκατάστασιν των μυριάδων των προσφύγων, αλλά τον σημερινόν πολιτισμόν, όστις είναι ανίκανοσ να προλάβη τό αίσχος τούτο.

Θέλετε να άρνηθώμεν την ύπογραφήν και όλα τα έρεθθεν πλεονεκτημάτα, διότι έλπίζετε ότι ούτω θα επανέλθετε εύκολώτερον εις Τουρκίαν; Αλλά τοιαύτη επάνοδοσ δέν θα έπιτευχθί διά της παρεμβάσεσεσ τρίτων, αλλά μονον δι' ένδεχομένησ μεταβολήσ των σχέσεων της Τουρκικής Κυβερνήσεσεσ, ήτις δύναται ίσως ν' άχθθί εις τούτο έξ οικονομικών λόγων. Αλλ' ή ύπογραφή της συμφωνίας δέν έμποδίζει το ό. Εφόσον εις των σημερινών προσφύγων έπιτύχη καθ' ένα ή κατ' άλλον τρόπον ν' άποσπάση άδειαν της Τουρκικήσ Κυβερνήσεσεσ προς εγκατάστασιν του έν Τουρκία, δύναται να επανέλθη εκεί. Έπειδή όμως τούτο δέν είναι πιθανόν να γίνη από τησ παρελεύσεσεσ έτών τινων, έν τώ μεταξύ, τουλάχιστον, οι πρόσφυγε, δέν θα λιμοκτονούν, αποζημιούμενοι, ίνα έπιδοθούσ εις κερδοφόρον τινα εργασία έν Ελλάδα.

Ταύτα ένόμισα άναγκαία εις άπάντησιν του τηλεγραφηματοσ σας. Γνωρίζω ότι ό προσφυγικός κόσμοσ θ' άναθεματίσθ δι' αυτό που κάμνω. Αλλ' έχω την συνείδησιν ήσυχον, ότι εργαζόμαι προς τό συμφέρον αυτοσ.

Μετά των φιλικωτάτων αισθημάτων

Κωνσταντίνου Βενιζέλου